

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
“19” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітня програма «Психологія» (ОС «Бакалавр»)

Факультет: гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук

Олена ШЕВЦОВА

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни Соціально-психологічний тренінг

Дисципліна «Соціально-психологічний тренінг» є компонентом в структурі базової психологічної освіти і поряд з іншими курсами закладає основи професійної підготовки здобувачів освіти ОП «Психологія». Основне призначення навчальної дисципліни пов'язане із завданням сформуванню у здобувачів освіти фундаментальні загально психологічні знання через методи практичної психології відповідно до спеціалізації, зокрема методом соціально-психологічного тренінгу. Дисципліна спрямована на ознайомлення здобувачів вищої освіти із специфікою конструювання і підготовки тренінгу, методикою організації групової взаємодії, тренінговими методами, технологією проведення тренінгу; вироблення навичок планування тренінгової програми користування категоріально-понятійним апаратом із даного курсу; розвиток тренерських компетенцій щодо супроводу тренінгової діяльності; відпрацювання вміння самостійного ведення тренінгів; формування у здобувачів вищої освіти внутрішньої професійної мотивації, навичок професійного спілкування.

| Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь | | |
|--|---|-----------------|
| Освітній ступінь | <i>Бакалавр</i> | |
| Спеціальність | <i>053 «Психологія»</i> | |
| Освітня програма | <i>Психологія</i> | |
| Характеристика навчальної дисципліни | | |
| Вид | обов'язкова | |
| Загальна кількість годин | 180 | |
| Кількість кредитів ECTS | 6 | |
| Кількість змістових модулів | 2 | |
| Курсовий проект (робота) (за наявності) | Курсова робота з дисципліни «Соціально-психологічний тренінг» | |
| Форма контролю | <i>екзамен</i> | |
| Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти | | |
| | Форма здобуття вищої освіти | |
| | денна | заочна |
| Курс (рік підготовки) | 4 | 4 |
| Семестр | 7 | 7 |
| Лекційні заняття | <i>30 год.</i> | <i>10 год.</i> |
| Практичні, семінарські заняття | <i>60 год.</i> | <i>10 год.</i> |
| Лабораторні заняття | | |
| Самостійна робота | <i>90 год.</i> | <i>160 год.</i> |
| Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти | <i>6 год.</i> | |

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення здобувачів з основними підходами до розробки і проведення сучасного психологічного тренінгу, розкриття теоретичних і

методичних основ психологічного тренінгу як метода прикладної психології, набуття вмінь і навичок з аналізу функціонування тренінгових груп та групової динаміки, розробки та проведення психологічного тренінгу, а також моніторингу його ефективності; використання навичок підготовки і проведення соціально-психологічного тренінгу у практичній і дослідницькій роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти **набувають компетентностей:**

інтегральної компетентності (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 5);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 6);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 7);
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК 8);
- здатність працювати в команді (ЗК 9);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 11);

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології особистості (СК 1);
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (СК 2);
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (СК 3);
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (СК 4);
- здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (СК 5);
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження (СК 6);
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (СК 7);
- здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) (СК 8);

- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту (СК 9);
- здатність дотримуватися норм професійної етики (СК 10);
- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (СК 11).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти досягають таких **програмних результатів навчання:**

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН 1);
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань (ПРН 2);
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН 3);
- обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел (як україномовних, так і іншомовних) (ПРН 4);
- обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН 5);
- формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження (ПРН 6);
- рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки (ПРН 7);
- презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців (ПРН 8);
- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (ПРН 9);
- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН 10);
- складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (ПРН 11);
- складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника (ПРН 12);
- взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН 13);
- ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН 14);
- відповідально ставитися до професійного самовдосконалення,

навчання та саморозвитку (ПРН 15);

- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН 16);

- вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії (ПРН 18).

2. Програма та структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем | Кількість годин | | | | | | | | | | | | | |
|--|-----------------|--------|--------------|----|-----|-----|------|--------------|--------------|----|-----|-----|------|----|
| | денна форма | | | | | | | Заочна форма | | | | | | |
| | тижні | усього | у тому числі | | | | | усього | у тому числі | | | | | |
| | | | л | п | лаб | інд | с.р. | | л | п | лаб | інд | с.р. | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | |
| Модуль 1. Теоретичні основи соціально-психологічного тренінгу | | | | | | | | | | | | | | |
| Тема 1. Соціально-психологічний тренінг як метод психологічного впливу | 1 | 12 | 2 | 4 | | | 6 | 12 | 2 | | | | | 10 |
| Тема 2. Історія становлення та розвитку психологічного тренінгу | 2 | 12 | 2 | 4 | | | 6 | 10 | | | | | | 10 |
| Тема 3. Основні концептуальні підходи до організації соціально-психологічного тренінгу | 3 | 12 | 2 | 4 | | | 6 | 10 | | | | | | 10 |
| Тема 4. Типологія груп соціально-психологічного тренінгу | 4 | 12 | 2 | 4 | | | 6 | 12 | 2 | | | | | 10 |
| Тема 5. Основні методи соціально-психологічного тренінгу | 5 | 12 | 2 | 4 | | | 6 | 12 | | 2 | | | | 10 |
| Тема 6. Професійні та особистісні якості тренера | 6 | 12 | 2 | 4 | | | 6 | 12 | | 2 | | | | 10 |
| Разом за змістовим модулем 1 | | 72 | 12 | 24 | | | 36 | 68 | 4 | 4 | | | | 60 |
| Модуль 2. Основи практичної реалізації в соціально-психологічному тренінгу | | | | | | | | | | | | | | |

| | | | | | | | | | | | | | |
|---|-----|-----|----|----|---|--|----|-----|----|----|---|--|-----|
| Тема 1. Основні принципи реалізації тренінгових методів | 7 | 8 | 2 | 4 | | | 2 | 10 | 2 | | | | 8 |
| Тема 2. Планування та розробка тренінгової програми | 8-9 | 16 | 4 | 8 | | | 4 | 12 | 2 | | | | 10 |
| Тема 3. Сучасні методи проведення тренінгу | 10 | 10 | 2 | 4 | | | 4 | 10 | | 2 | | | 8 |
| Тема 4. Групова динаміка й її роль у процесі тренінгової роботи | 11 | 8 | 2 | 4 | | | 2 | 12 | | 2 | | | 10 |
| Тема 5. Основи тренерської діяльності | 12 | 10 | 2 | 4 | | | 4 | 12 | 2 | | | | 10 |
| Тема 6. Визначальні засади добору та створення тренінгових технік і вправ | 13 | 8 | 2 | 4 | | | 2 | 10 | | 2 | | | 8 |
| Тема 7. Оцінка ефективності тренінгової програми та заняття | 14 | 10 | 2 | 4 | | | 4 | 8 | | | | | 8 |
| Тема 8. Після-тренінговий супровід учасників Т-групи | 15 | 8 | 2 | 4 | | | 2 | 8 | | | | | 8 |
| Разом за змістовим модулем 2 | | 78 | 18 | 36 | | | 24 | 82 | 6 | 6 | | | 70 |
| Курсова робота з «Соціально-психологічний тренінг» | | 30 | - | - | - | | 30 | 30 | - | - | - | | 30 |
| Усього годин | | 180 | 30 | 60 | | | 90 | 180 | 10 | 10 | | | 160 |

3. Теми лекцій

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|-------|--|-----------------|
| 1 | Соціально-психологічний тренінг як метод психологічного впливу | 2 |
| 2 | Історія становлення та розвитку психологічного тренінгу | 2 |
| 3 | Основні концептуальні підходи до організації соціально-психологічного тренінгу | 2 |
| 4 | Типологія груп соціально-психологічного тренінгу | 2 |
| 5 | Основні методи соціально-психологічного тренінгу | 2 |
| 6 | Професійні та особистісні якості тренера | 2 |
| 7 | Основні принципи реалізації тренінгових методів | 2 |

| | | |
|----|---|---|
| 8 | Планування тренінгової програми | 2 |
| 9 | Розробка тренінгової програми | 2 |
| 10 | Сучасні методи проведення тренінгу | 2 |
| 11 | Групова динаміка й її роль у процесі тренінгової роботи | 2 |
| 12 | Основи тренерської діяльності | 2 |
| 13 | Визначальні засади добору та створення тренінгових технік і вправ | 2 |
| 14 | Оцінка ефективності тренінгової програми та заняття | 2 |
| 15 | Після-тренінговий супровід учасників Т-групи | 2 |

4. Темі практичних занять

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|-------|---|-----------------|
| 1 | Соціально-психологічні механізми в тренінговій роботі | 4 |
| 2 | Соціально-психологічний тренінг як сучасний метод психологічного супроводу | 4 |
| 3 | Засади організації роботи соціально-психологічного тренінгу | 4 |
| 4 | Типологія груп соціально-психологічного тренінгу | 4 |
| 5 | Основні методи практичної реалізації соціально-психологічного тренінгу | 4 |
| 6 | Професійні та особистісні якості тренера | 4 |
| 7 | Основні принципи реалізації тренінгових методів | 4 |
| 8 | Планування тренінгової програми | 4 |
| 9 | Розробка тренінгової програми | 4 |
| 10 | Сучасні методики та технології проведення соціально-психологічного тренінгу | 4 |
| 11 | Групова динаміка й її роль у процесі тренінгової роботи | 4 |
| 12 | Основи тренерської компетентності та діяльності | 4 |
| 13 | Визначальні засади добору та створення тренінгових технік і вправ | 4 |
| 14 | Оцінка ефективності тренінгової програми та заняття | 4 |
| 15 | Після-тренінговий супровід учасників Т-групи | 4 |

5. Темі самостійної роботи

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|-------|--|-----------------|
| 1 | Соціально-психологічний тренінг як метод психологічного впливу | 6 |
| 2 | Історія становлення та розвитку психологічного тренінгу | 6 |
| 3 | Основні концептуальні підходи до організації соціально-психологічного тренінгу | 6 |
| 4 | Типологія груп соціально-психологічного тренінгу | 6 |
| 5 | Основні методи соціально-психологічного тренінгу | 6 |
| 6 | Професійні та особистісні якості тренера | 6 |
| 7 | Основні принципи реалізації тренінгових методів | 2 |
| 8 | Планування тренінгової програми | 2 |
| 9 | Розробка тренінгової програми | 2 |
| 10 | Сучасні методи проведення тренінгу | 4 |
| 11 | Групова динаміка й її роль у процесі тренінгової роботи | 2 |
| 12 | Основи тренерської діяльності | 4 |
| 13 | Визначальні засади добору та створення тренінгових технік і вправ | 2 |
| 14 | Оцінка ефективності тренінгової програми та заняття | 4 |
| 15 | Після-тренінговий супровід учасників Т-групи | 2 |

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне та письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт, проєктів;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

| Вид навчальної діяльності | Результати навчання | Оцінювання |
|--|--|------------|
| Модуль 1. Теоретичні основи соціально-психологічного тренінгу | | |
| Практична робота 1. | Розуміти сутність СПТ, співвідношення понять «групове соціально- психологічне навчання» і «групова психотерапія» | 10 |
| Практична робота 2. | Розуміти сутність соціально-психологічного тренінгу та особливості його проведення, мати досвід участі у соціально-психологічному тренінгу | 10 |
| Практична робота 3. | Розуміти наукові концепції різних психологічних шкіл; сутність методів СПТ відповідно до напрямів психології (тренінги психоаналітичної, когнітивістської, біхевіористської, гуманістичної та інших орієнтацій). Уміти визначати загальні цілі та завдання СПТ; підбирати методи групової роботи в залежності від концептуального підходу ведучого тренінгових груп. | 10 |
| Практична робота 4. | Розуміти загальну характеристику соціально-психологічного тренінгу, принципи та критерії класифікації тренінгових груп. Уміти знаходити взаємозв'язок між цілями групової роботи і видами тренінгових груп. | 10 |
| Практична робота 5. | Розуміти поняття «групова дискусія», її види; сутність та застосування ігрових методів у СПТ. Уміти виокремлювати зміст, сферу застосування і відмінні ознаки методів, заснованих на невербальній | 10 |

| | | |
|---|---|------------|
| | активності: психогімнастика, методи тілесної і танцювальної терапії, проєктивний малюнок, медитація. Застосовувати різні методи на практиці. | |
| Практична робота 6. | Розуміти основні вимоги до ведучого тренінгу, його роль і функції; характеристики стилів керівництва групою. Уміти визначати основні принципи поведінки ведучого тренінгової групи. Уміти аналізувати основні помилки тренера при підготовці програми. | 10 |
| Самостійна робота до модуля 1. | Вміння аналізувати основні критерії формування тренінгової групи; особливостей «ко-тренерства»: переваги та недоліки групової роботи | 10 |
| Модульна контрольна робота 1. | | 30 |
| Всього за модулем 1 | | 100 |
| Модуль 2. Основи практичної реалізації в соціально-психологічному тренінгу | | |
| Практична робота 7. | Розуміти, що означає кожен з принципів реалізації тренінгових методів: подієвості, метафоризації, транспектива тощо. Уміти описати події, які можуть бути виділені з урахуванням параметрів часу і простору в тренінгу. | 10 |
| Практична робота 8. | Уміти комплектувати групу для проведення тренінгової роботи, ставити мету та завдання тренінгу. | 10 |
| Практична робота 9. | Уміти скласти програму тренінгових занять за певною темою. | 10 |
| Практична робота 10. | Розуміти сутність поняття про гетерогенність і гомогенність групи тренінгу; якісний та кількісний аналіз групи. Вміння визначити рольові позиції в групі тренінгу. Вміння проаналізувати уривок тренінгу, визначити фазу СПТ. | 10 |
| Практична робота 11. | Розуміти сутність понять: групова динаміка, норми групи, групова згуртованість; фази СПТ. Уміти застосовувати різні рольові позиції в групі тренінгу; техніку роботи з «важкими» учасниками. | 10 |
| Практична робота 12. | Вміння визначити й розвивати професійні компетенції тренера СПТ, особистісні та професійно важливі якості тренера | 10 |
| Практична робота 13. | Розуміти сутність прийомів створення тренінгових технік, створення «психотехнічного конструктора». Уміти здійснити підбір валідних психотехнік, аналізувати подібності та відмінності в способах реалізації компонентів ігор, технік тощо. | 10 |
| Практична робота 14. | Уміння планувати та проводити емпіричне дослідження щодо ефективності тренінгу, добирати валідні методи емпіричного дослідження, аналізувати його результати та формулювати висновки | 10 |
| Практична робота 15. | Розуміти зміст та форми після-тренінгового супроводу; поняття: деролінг, шерінг і дебрифінг. Уміти здійснювати аналіз очікувань та зворотного зв'язку учасників та підготувати заключний звіт тренера. | 10 |

| | | |
|--------------------------------|---|------------|
| Самостійна робота до модуля 2. | Вміння складати дизайн авторського тренінгу | 5 |
| Модульна контрольна робота 2. | | 5 |
| Всього за модулем 2 | | 100 |
| Навчальна робота | $(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$ | |
| Екзамен | 30 | |
| Всього за курс | $(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$ | |
| Курсова робота | | 100 |

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

| Рейтинг здобувача вищої освіти, бали | Оцінка за національною системою (екзамени/заліки) |
|--------------------------------------|---|
| 90-100 | відмінно |
| 74-89 | добре |
| 60-73 | задовільно |
| 0-59 | незадовільно |

8.3. Політика оцінювання

| | |
|---|--|
| Політика щодо дедлайнів та перескладання | роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). |
| Політика щодо академічної доброчесності | списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу |
| Політика щодо відвідування | відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету) |

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Психологія особистості» (на навчальному порталі НУБіП України eLearn:

Шевцова О.М. Соціально-психологічний тренінг: ЕНК [для студентів спеціальності «Психологія»]. К.: НУБіП, 2025.
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3641>

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Афанасьєва Н. Є. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2016. 257 с.
2. Бондаровська В., Куриленко О., Гуцаленко Т. Особливості підготовки і проведення соціально-педагогічного тренінгу. Допомога кризовим сім'ям. Київ, 2013. 106 с.
3. Матійків І. М. Основи тренерської майстерності: навч.-метод. посіб. Львів: Манускрипт, 2012. 392 с.
4. Корнієнко І. О., Алмаші С. І. Методологія проведення тренінгів: курс лекцій з дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності

053 «Психологія». Мукачево: МДУ, 2016. 60 с.

5. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу. навч. посіб. Київ: МАУП, 2004. 192 с.

6. Шевчук О. М. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу: навч. посіб. Умань: ПП Жовтий, 2011. 133 с.

7. Федорчук В. М. Соціально-психологічний тренінг «Розвиток комунікативної компетентності викладача»: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2004. 240 с.

Допоміжна література

1. Бондаренко А. Ф. Психологічна допомога: теорія та практика. Київ: Освіта України, 2007. 332 с.

2. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування [пер. з англ. В. Хомика]. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

3. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання / [упоряд. Л. Галіцина]. К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с.

4. Лефтеров В. О. Психологічні тренінгові технології в органах внутрішніх справ: моногр. Донецьк: ДЮІ, 2007. 247 с.

5. Лук'янчук Н. В., Савченко Ю. Ю. Програми з соціально-комунікативного розвитку учнів: навч. посіб. Київ: ІОД, 2013. 130 с.

6. Петрович В. С., Закусило О. Ю. Я хочу бути тренером: настільна книга тренера-початківця. Луцьк, 2004. 108 с.

7. Слободянюк І. А. Тренінг партнерського спілкування. Київ: навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2010. 48 с.

8. Ходорчук А. Я. Соціальна робота в Україні: теорія і практика: посібник для підвищення кваліфікації психологів центрів соціальних служб для молоді. Київ.: ДЦССМ, 2003. 264 с.

9. Шевчук О. М. Тренінг як інноваційна форма соціально-психологічної діяльності. *Актуальні проблеми підготовки соціальних педагогів*. Матеріали науково-методичного тренінгу. Умань: ПП Жовтий, 2013. 168 с.

10. Шевцова О.М. Розвиток професійної Я-концепції вчителів, які працюють в інноваційних освітніх закладах, засобами психологічного тренінгу. *Вісник післядипломної освіти*: зб. наук. праць / Ун-т менедж. освіти АПН України, Асоц. безперерв. освіти дорослих. Вип. 11. К.: Геопринт, 2009. Ч. 2. С. 334-342.

11. Шевцова О. М. Психологічний супровід професійно-особистісного розвитку вчителя в умовах інноваційної діяльності: наук.-метод. посіб. К.: КУБГ, 2015. 128 с.

12. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції. Активне соціально-психологічне навчання: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 679 с.

Інформаційні ресурси

1. Тренінг. Як проводити тренінги.

<https://www.youtube.com/watch?v=SmidSUhS720>

2. Тренінг. Знайомство.

<https://www.youtube.com/watch?v=HgKxPgFC2WA>

3. Тренінг формування комунікативних навичок дітей шкільного віку
<https://www.youtube.com/watch?v=aFHUJHgaNZk>

4. Тренінг. Ефективні інструменти комунікаційної кампанії на соціально важливі теми.

<https://www.youtube.com/watch?v=qArBxCY9GB4>

5. Тренінг. Стратегії психологічної стійкості. Подолання стресу при триваючій загрозі.

https://www.youtube.com/watch?v=0m4D7EZH_Xg

6. Браницька Т.Р. Матохнюк Л.О. Шпортун О.М. Психологічна підтримка та супровід дорослих і дітей у кризових ситуаціях: практикум. Вінниця: КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», 2022. 131 с.

https://drive.google.com/file/d/1_uHPcX-fqz9XyyRBzMvJP-EwrUNsfUS/view

7. Москалик С. В. Створення безпечного освітнього середовища в закладі загальної середньої освіти: метод. розроб. Недогарки. 2022. 49 с.

<https://drive.google.com/drive/folders/1h8UZUMHnqGhcHtnTYxWHGVpCHN3IOXsE?usp=sharing>

8. Чикун Л. М. Психологічне забезпечення впровадження відновних практик у закладі освіти: збірник матеріалів. Піщане. 2022. 85 с.

<https://drive.google.com/drive/folders/1h8UZUMHnqGhcHtnTYxWHGVpCHN3IOXsE?usp=sharing>

9. Давидова О. В. Майндфулнес – технології регуляції стресостійкості в роботі практичного психолога з учнями юнацького віку. Кременчук. 2022. 56 с.

<https://drive.google.com/drive/folders/1h8UZUMHnqGhcHtnTYxWHGVpCHN3IOXsE?usp=sharing>

10. Шовкопляс Н.І. Комплекс психологічних занять направлений на подолання нервової напруги, тривожності, страхів дітей з особливими освітніми потребами. Нові Санжари. 2022.

<https://drive.google.com/drive/folders/1h8UZUMHnqGhcHtnTYxWHGVpCHN3IOXsE?usp=sharing>

11. Гордієвський Д. Є. Опанування почуття тривоги і невизначеності, розвиток навичок саморегуляції: розробка заняття. Щербані. 2022.

<https://drive.google.com/drive/folders/1h8UZUMHnqGhcHtnTYxWHGVpCHN3IOXsE?usp=sharing>

12. Профілактична програма «Корекція поведінкових проявів дитини», укладач Татарин Н. Ю.

<https://drive.google.com/file/d/1LYCm5JFfpc7aYhNp8ay39V7ji33Y31mL/view>

13. Корекційні заняття «Агресивність у молодшому шкільному віці», укладач Татарин Н. Ю.

<https://drive.google.com/file/d/1LYCm5JFfpc7aYhNp8ay39V7ji33Y31mL/view>

14. Система психологічних вправ для емоційної стабілізації постраждалих після жахів та випробувань обстрілами.

<https://nazarevich-art.com/art-terapiya/koli-bil-tragediyi-silnishe-za-vse/>